

"Добрата новина" - специално към прокуратурата**Автор: Рада Смедовска*****27 юли, 21:06****Автор: Иван Кутузов**

Сред безкрайно обезкуражаващите политически събития от последните дни успя да се прокрадне една едновременно изненадваща, любопитна и окуражаваща новина - предстоящото създаване на специализирано звено към прокуратурата за разследване на организираната престъпност. Изненадваща, защото не е съпроводена от предварителен дебат и разбираме за нея от главния прокурор по време на дискусия за действието на новия Наказателно-процесуален кодекс. По-късно става ясно, че това е поредната препоръка от ЕС. Любопитна, защото се отнася до сфера, в която страната ни непрестанно търпи остри критики и всички ние следим с нестихващ интерес поведението и намеренията на публичните власти в тази област. Окуражаваща, защото демонстрира (поне на думи) воля за преодоляване на трудностите и е адекватна на създалата се политико-институционална криза.

В положителния сценарий около създаването на специализирана структура към прокуратурата за разследване на тежката престъпност обаче има два притеснителни елемента. От една страна, институционализирането на подобен орган е отново резултат от европейска препоръка, а не последствие от вътрешнонационален размисъл и анализ. Правилният ход безспорно би бил въз основа на прегледа на съществуващите институционални механизми за борба с престъпността, отразяващ строго националните политически приоритети и проблеми, да се извае подходящият институционален образ, който да отговаря на обществените нужди и очаквания.

От друга страна, лансирането на тази идея смуцава с факта, че настъпва едва половин година след създаването на друга структура (ДАНС), чиято изначална

мисия бе да се бори с организираната престъпност и корупцията по високите етажи на властта. Докладът на Европейската комисия подсказва донякъде за скромния принос на агенцията в противодействието на организираната престъпност, но набляга на проблема с

неясната разделителна линия между правомощията

свързани с разузнаването, следователските функции на ДАНС и прокурорските разследвания. Разбираемо е, че притисната от постоянно наблюдение и доклади от външни институции, страната ни с неимоверна забързаност решава да предприеме конкретни мерки. Време е обаче сама за себе си да прецени кои са най-удачните стъпки и кои са адекватните методи за тяхната реализация. Задължителният годишен доклад за дейността на ДАНС можеше да бъде подходяща основа за този дебат.

Една от мерките за подобряване а priori на ефективността на борбата срещу организираната престъпност се състои в създаването на специализирани органи. В този смисъл предстоящото създаване на спецзвено за разследване на организираната престъпност не може да бъде нищо друго освен "добрата новина". Поставянето му под шапката и административното ръководство на прокуратурата, а не изграждане на поредната междуведомствена структура безспорно ще е един от положителните аспекти на предприетата реформа. По принцип междуведомственият характер създава изначални трудности, които не позволяват на институцията веднага да заработи в необходимите условия на комфорт и спокойствие.

Унифициран институционален модел за борба с организираната престъпност по принцип не съществува. Примерът на държавите, в които са създадени специализирани органи за разследване на тежката престъпност, недвусмислено илюстрира тезата, че самостоятелните звена към прокуратурата са добър избор. Структурното единство в случая е начин да се преодолеят проблеми като лоша координация, застъпващи се правомощия, фрагментарни разследвания, както и липсата на необходимия обмен на информация и сътрудничество между отделните институции, водеща често пъти до безкрайно непродуктивна конкуренция между тях. Практиката на тези държави доказва, че ефективността на подобен институционален образ се дължи предимно на това, че: а) следователските и прокурорските действия са обединени в една разследваща структура, което съществено повишава сътрудничеството между тях още в най-ранна фаза от наказателното производство; б) политическата, институционалната и оперативната независимост позволяват да се предприемат редица разследвания за организирана престъпност и корупция, които при други условия няма да са възможни; в) сравнително малкият брой служители подпомага секретността и улеснява ефективното сътрудничество и координация.

За да може бъдещото специализирано звено към прокуратурата да постигне по-голяма ефективност, то трябва да има

категорично разписан функционален мандат

В съвременната практика се наблюдава тенденция към умишлено дефинирани по-обхватни законодателни мандати в сферата на организираната престъпност с цел в него да влизат по-голям брой престъпления. Това обаче е предпоставка за широка интерпретация на функциите на съответния орган, което на практика се явява естествена пречка за оперативния мандат и осъществяването на конкретни разследващи действия.

Наличието на няколко структури, ангажирани в борбата с престъпността, налага разписването на ясни механизми за координация и сътрудничество,

които да предотвратят разпокъсаните разследващи действия и да попречат на зачестилите напоследък ситуации на "прехвърляне на отговорността". Звеното трябва да има такива правомощия, които да подсиgurят функционалното използване на служителите на МВР, ДАНС, на данъчните и митническите служители, на органите за финансов надзор, както и да гарантират пълнота и бързина на разследванията. Извършването на този тип дейности обаче изисква задълбочено познаване на феномена организирана престъпност. За целта трябва да се изградят сериозни бази данни, улесняващи необходимия обмен на информация.

**Авторът е правен експерт към фондация "Риск монитор"*